

Српско-бугарски односи
– *Пиштања сарадње и њерсејекџива*, прво издање
Зборник научних радова са Међународне конференције
одржане 19-20. фебруара 2024. године
Приредио Зоран Милошевић (1959)

Издавач

Институт за политичке студије, Београд
Добрињска 11/5
<http://www.ips.ac.rs>

За издавача

Др Миша Стојадиновић, научни саветник

Програмски одбор

Кирил Шевченко (Белорусија), Брацо Ковачевић (БиХ),
Емил Миланов (Бугарска) Зоран Милошевић (Србија),
Радојица Лазић (Србија)

Рецензенти

Момчило Суботић, Марија Ђорић, Милена Пешић,
Ђуро Бодрожич, Виолета Рашковић Таловић, Миша Стојадиновић

Преводилац

Снежана Станковић

Лектура и коректура

Татјана Вучинић-Маљевић

Дизајн корица

Иван Јовановић

Прелом и штампа

Донат Граф, Београд

Тираж

100.

ISBN 978-86-7419-387-7

DOI: https://doi.org/10.18485/ips_srbg.2024

ПРЕДГОВОР

Срби и Бугари су два братска народа који, осим што су имали и имају заједничку границу, имали су и (имају) заједнички сан о јединственој држави. Током ослобађања од турског ропства и током владавине Обреновића у Србији и Бугарској тај сан је и сањан, тј. покушало се са његовом реализацијом. Велики проценат бугарске омладине је образован у Београду, а прве књиге ослобођене Бугарске су штампане бесплатно у Београду. О томе се читалац може уверити у одличном чланку Јове Бајића.

Затим следи интервенција Запада, Велике Британије, Аустро-Угарске, Немачке, Француске и Италије да се процес уједињења Срба и Бугара заустави. Бугарска добија немачког краља, касније цара, а његови саветници су британски официри. Политике две државе добијају другачије токове, а то је одлично „изинвентарисао” професор Никола Аврејски.

Та нова политика довела је до тога да су Бугари у Првом светском рату били на страни Аустро-Угарске и борили се против Срба (све је поновљено и у Другом рату). После Првог светског рата, сан о заједничкој држави Срба и Бугара проносили су Александар Стамболијски (премијер Бугарске) и српски, касније југословенски престолонаследник Александар Карађорђевић. Обојица су трагично страдали, а наручиоци и извршиоци оба убиства били су исти. Тиме је на многаја љета заустављен рад на идеји заједничке државе. На геополитичком нивоу је тако. Нема подршке упознавању два народа, њиховог зближавања, осим преко народних дипломата и православне цркве. Другим речима, залагање за почетнички и, према нашем мишљењу, исправан став, плаћа се главом.

Истовремено, пропаганда делује на отуђивању два братска народа. О Бугарима се скоро искључиво у Србији говори у контексту злочина које је починила бугарска војска, а по наређењу немачког цара на југу Србије. Срби се у Бугарској представљају као отимачи Македоније. Просто, пропаганда ради и удаљава два народа, као да никад нису ништа имали заједничко, нити сарађивали.

Наравно, није тако како то пропагандни наративи намећу. Када човек путује Бугарском не може да се отме утиску да се ради о врло блиском народу, где српска култура заузима видно место. Бугарска православна црква чува бројне светиње и мошти, између осталог, краља Милутина и, уопште, негује позитиван однос према истоверницима из Србије. Српска популарна музика се слуша у

бугарским ресторанима, спортска јавност прати збивања у српском фудбалу, српски туристи радо посећују Бугарску...

Међутим, када се ради о другим облицима сарадње (наука, политика итд.) постоји огромна неусклађеност са очекивањима јавног мњења и једне и друге државе.

Уместо отворених граница имамо различите геополитичке оријентације две државе. Бугарска је чланица НАТО-а и Европске уније, а Србија негује неутралност, односно, директно се супротставила војној агресији Алијансе и уценама Брисела, при чему ништа још није окончано.

Истовремено, ако се погледају резултати евроатлантских интеграција Бугарске, јасно је да се радило о геополитичком промашају. Бугарска је у свему томе губитник. Изгубила је и квалификоване људске ресурсе и на путу је демографског слома, а да при томе није доживела економски процват. Напротив, пољопривреда је уништена, извршена је деиндустријализација...

Србија је, са друге стране, у геополитичком окружењу НАТО-а који је вишеструко манифестовао непријатељске ставове и жељу да дефинитивно спречи окупљање Срба у једну државу, односно, да даље изврши дезинтеграцију остатака ове државе.

Такође евроатлантски центри моћи спречавају Србију да сарађује са пријатељским државама, у том смислу и са Русијом, Кином, али и Бугарском, што се све правда јединственом спољном политиком чланица ЕУ. Наравно, ово није први пут да западни центри моћи спречавају сарадњу Србије са њој блиским државама. Тако је од ослобађања и Србије и Бугарске из османлијског ропства, па до данашњих дана.

Међународна научна конференција о српско-бугарским односима је у неку руку пионирска, посебно после 2000. године и има за циљ да ову тему „отвори” за научну јавност, јер без узајамне сарадње две државе, како се показује, нема перспективе ни за једну од њих. Радови које објављујемо речито су на поменутому тему.

Позиву за учешће на конференцији одазвале су се колеге из Русије, Белорусије, Пољске, Бугарске, БиХ и Србије и ми им се овом приликом искрено захваљујемо, јер је научна заједница добила зборник који би требао бити увод у даље бављење темом српско-бугарских односа.

Да ли ће се тај циљ остварити, остаје да се види, али је сигурно да су научна заједница и љубитељи оваквих садржаја добили важан материјал на критичка и друга просуђивања.

Приређивач

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

327(497.11:497.2)(082)

323:316.4(497.11:497.2)(082)

**МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА СРПСКО-БУГАРСКИ
ОДНОСИ - ПИТАЊА САРАДЊЕ И ПЕРСПЕКТИВА
(2024 ; БЕОГРАД)**

Српско-бугарски односи : питања сарадње и перспектива :
зборник научних радова са међународне конференције
одржане 19-20. фебруара 2024. године / приредио Зоран
Милошевић. - Београд : Институт за политичке студије, 2024
(Београд : Донат Граф). - 365 стр. : илустр. ; 24 cm

Тираж 100. - Стр. 5-6: Предговор / Уредник. - Напомене и
библиографске референце уз текст. - Библиографија уз сваки
рад. - Резимеи на буг. и енгл. језику.

ISBN 978-86-7419-387-7

- а) Међународни односи -- Србија -- Зборници
- б) Међународни односи -- Бугарска -- Зборници
- в) Србија -- Бугарска -- Зборници

COBISS.SR-ID 137275657